

384: Bidat Ehline Hücet İkamesinde Avam Davetçi Ayırımı Var mı?

Tarık Ebu Abdullah

24 Eki, 2017

<https://ilimvecihat.com>

SORU

Selamun aleykum Allah'ü Teâlâ sizden razı olsun, hocalarım sorum bidat ehlinden alt tabakadaki yeni katılmış olan avamların tevbe alması vs... şirk amellerinden dolayı cehaletine ve hüccet ikame edildi mi? diye bakılır mı? Müslüman muamelesi yapılır mı? Birde bunları o şirk olan amele çağırınlar için durum nedir ? Cezakallahu hayr.

CEVAP

Ve aleykumusselam ve rahmetullah. Hamd Allah'a mahsustur.

Sual ettiğin mevzuda üç mesele var:

Birincisi: Cehaletin büyük şirk sahibine hükümde etkisi.

İkincisi: Büyük şirk sahibinde hüccet ikamesi durumu.

Üçüncüsü: Büyük şirke davetçilerin durumu.

Birinci meselede Ehli Sünnet ulemasında vakıada iki makbul görüş vardır.

Bir kısım ulema -ve bunlar ekserdir- büyük şirkte cehaleti mazeret kabul ederler ve şahsa şirk ilhak etmeye mani görürler. Bu görüşte olan ulemaya göre sual ettiğin şirk işleyen bidat ehli muteber bir cehalet sahibi oldukları sürece ve kendilerine hak beyan edilinceye (*hüccet ikâme edilinceye*) kadar haklarında sabit olan vasıf istishab (*idame*) edilir. Yani şirk işlemeleriyle beraber Müslüman kabul ederler. Ama bu görüşe sahip olan ulema aynı zamanda bu kişilere işledikleri amelin şirk olduğunun beyan edilmesini acilen vacip görürler. Şirkin haline göre (*zahir veya hafi olmasına göre*) hüccet ikamesinden sonra hala şirklerinde devam ederlerse tekfirlerini vacip görürler.

Diğer kısım ulema büyük şirkte cehaleti mazeret ve mani kabul etmezler. Dolayısıyla sual ettiğin bidat ehlini şirke nispet ederler ve İslam milletinden ihraç ederler. Yani Müslüman kabul etmezler ama tekfir etmezler. Bilakis tekfir için hüccet ikamesini gerekli görürler.

İki görüş de Ehli Sünnet uleması arasında mevcuttur. Bu meselede başka görüşler de var ama bu iki görüşten gayrisi makbul değildir. Ve tabi ki iki görüşte aynı zamanda doğru olamaz. Ama meselede sarih (*açık*) bir nassın veya sabit bir icma naklin olmayışından dolayı mesele ulemanın içtihadına açılmıştır. Zikrettiğim iki görüşün savunucuları her biri kendi görüşlerini destekleyecek ve karşı görüşe itiraz edebilecek Kuran ve Sünnet'ten delillere

ve ulema sözlerine sahiptirler. Bununla beraber muhakkak ki iki görüşten sadece biri sahihtir. Ama meselede varit ihtilafı bir tarafın lehine sonlandırarak güçte bir nass (*henüz*) bilinmediği için iki tarafta diğer görüşe müsamaha ve tahammül etme mecburiyetindedir. İki taraftan biri diğerini tebdî etmesi veya hatta tekfir etmesi kesinlikle aşırılıktır.

“Sana göre ulemanın iki görüşünden doğru olan hangisidir?” diye sorulsa derim ki: Cehaleti büyük şirkte mazeret kabul etmeyen ulema isabetlidir. Allahu A’lem. İki görüşü, delillerini ve niye ikinci görüşün doğru olduğunu tafsili olarak “Tathiru’l-İtikat” derslerinde izah etmeye çalıştım. Dileyen oraya müracaat edebilir.

İkinci meseleye gelince, büyük şirkte cehaleti mazeret görenler de mazeret görmeyenler de şirk işleyen tekfiri için hüccet ikamesini şart getirirler. Hüccet ikamesinin şartları da şirkin mahiyetine göre değişir. Açık, Kuran veya Sünnet’te tasrih edilmiş şirkin beyanını (*hüccet ikamesini*) herkes yapabilir. Bu hususta aranacak tek şart hüccetin şirk işleyen dilinde sunulması olur. Ama kapalı, yani Kuran ve Sünnet’in apaçık beyan etmediği şirklerde hem delilin hüccet gücüne sahip olması ve hem de hücceti ikame edenin hüccet ikamesine salih olması şarttır. Delilin hüccet gücüne sahip olması için seneden sabit ve delaleti en azından zahir olması lazımdır. Hüccet ikamesini gerçekleştiren şahıs da karşı tarafa beyanı gerçekleştirmeye ehil olması lazımdır, yani karşı tarafın şüphelerini izale edecek ilmi yeterliliğe sahip olması lazımdır.

Üçüncü meseleye gelince, ulema bidat ehlinin avamı ve davetçileri arasında fark gözetmişlerdir.

Büyük şirkte cehalet ve tevil gibi manileri işleten ulema şirkin davetçilerinde şirkin mahiyetine bakmışlardır. Davet ettikleri şirkin şeran kabul edilecek bir tevil yönü varsa veya fetret ehlinden ise tekfir etmemişlerdir. Ama davet ettikleri şirk açık, tevil makbul değil ve fetret ehli değilse tekfir etmişlerdir. Avam için ise her halde cehaleti mazeret kabul etmişlerdir.

Büyük şirkte manileri işletmeyen ulema ise kişinin şirk işlemesiyle onu İslam milletinden ihraç etmişlerdir. İster avamdan olsun ister davetçilerinden. Ancak tekfirinde ilkleri gibi ayrıntıya gitmişlerdir. Yukarıda da söylediğim gibi bu bahiste cehaleti ve diğer manileri mazeret kabul etmeyen ulema isabetlidir. Allahu A’lem.

Çok muhtasar haliyle mevzu böyledir. Ama bu mevzu fıkın en derin ve en tehlikeli mevzularındandır. Her mevzuda ama özellikle bu mevzuda sadece sahih ilim sahibi olanlar cüret etsinler.